

С. М. Мовчан

Куньє

КУНЬЄ – село Ізюмського району Харківської області. Знаходиться на однойм. малій річці, яка на пд. околиці впадає в Ізюмець (притока Сіверського Дінця, бас. Азовського моря), на обох сторонах балки (протяжність К. з Пн. на Пд. 18 км), за 100 км від обл. центру, за 25 км від райцентру та за 3 км від залізнич. ст. Закомельська. З правої сторони (за течією річки) до села прилягають мішані гаї (в минулому – великі дубові ліси, які вирубали наприкінці 19 – на поч. 20 ст. на експорт і після 2-ї світової війни для відбудови). Пл. 5,04 км². За переписом насел. 2001, проживали 953 особи; станом на 2016 – 605 осіб: українці (90 %), росіяни, чеченці, азербайджанці. На поч. 20 ст. у двох розкопаних попл. села курганах виявлено 8 поховань періоду бронзи – катакомб. і зруб. культур (3–2 тис. до н. е.). На одному з курганів стояла кочівниц. кам'яна баба (10–11 ст.; перенесено в ін. частину села). 2002 місц. жит. на полі у сх. частині села знайшов крем'яний наконечник стріли. К. засн. 1692 полковником Костянтином Донець-Захаржевським (цей факт уперше згадується у писем. джерелах 1732). За нар. переказами, назва села та річки походить від імені його внучки Акіліни (Куні). Неподалік проходила Белгород. оборонна лінія, споруджена 1635–58 для захисту пд. кордонів Рос. держави від нападів крим. і ногай. татар. Від початку виникнення поселення входило до Ізюм. слобід. полку. Куньєвці у складі Ізюм. полку (від 1765 – регуляр. гусар. полк рос. армії) не лише охороняли край від нападів кочівників, але й брали участь у низці військ. кампаній, зокрема Пн., рос.-турец. війнах, штурмували Очаків (нині [Микол. обл.](#)), Ізмаїл (нині Одес. обл.), Бендери (нині Молдова), воювали з наполеонів. військами. Через Ізюмщину проходив торг. шлях зі Слобожанщини на Дон. Від 1708 – у складі Азов. губ., від 1718 – Белгород. провінції Київ. губ., від 1765 – Слобід.-Укр. губ.; 1780–1923 – Ізюм. пов., 1835–1925 – Харків. губ. У 19 – на поч. 20 ст. – волос. центр. 1827 за проектом Є. Васильєва зведено 3-ярус. церкву-ротонду Покрови Пресвятої Богородиці, яку 1937 зруйновано більшов. владою. Її заг. вис. складала понад 40 м; на кожному ярусі стояло по 20 колон, перший ярус був схожий на галерею, в якій вікна та колони чергувалися між собою. Храм мав дуже красивий і майстерно виготовлений іконостас, скопійований з Олександро-Невської лаври у С.-Петербурзі. Пobl. церкви розташовувалася її зменшена копія, яку використовували як дзвіницю. Від 1830-х рр. село належало барону Г. Міллеру-Закомельському, який одружився на Катерині Шидловській (онучка Акіліни Захаржевської).

У 19 ст. у К. також зведено розкіш. 3-поверх. палац (наприкінці 1910-х – на поч. 20-х рр. зазнав знач. руйнувань, згодом розібраний), побл. якого були великий став (бл. 4 га), парк з декор. деревами та плод. сад. Знач. прибуток Г. Міллеру-Закомельському приносило тонкорунне вівчарство. 1849 у його маєтку нараховувалося 11,8 тис. овець, з яких щорічно настригали 626 пудів вовни. На х. Пелагеївка працювали 2 винокур. заводи, на кожному з яких щорічно виробляли 10,8 тис. відер спирту. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1923–30 – у складі Ізюм. округи; 1918–20, 1925–27 – Бугаїв., 1923–24, 1934–59 – Савин., 1928–34 – Балаклій., від 1959 – Ізюм. р-нів; від 1932 – Харків. обл. Жит. потерпали під час голодомору 1932–33 (кількість встановлених жертв – 273 особи), зазнали сталін. репресій. Від 27 вересня 1941 до 8 лютого 1943 – під нім.-фашист. окупацією. На фронтах 2-ї світової війни воювали 459 односельчан, з них 230 загинули. 1785 проживали 1039, 1864 – 2037, 1897 – 4251, 1920 – 4348, 1939 – 2986, 1959 – 2557, 1963 – 2594 особи. Є піщані та глиняні кар'єри. У К. – навч.-вихов. комплекс, дитсадок; Будинок культури, б-ка; амбулаторія заг. практики сімей. медицини. На брат. могилі рад. воїнів, які загинули під час 2-ї світової війни, встановлено меморіал. Серед видат. уродженців – поет 19 ст. П. Кореницький, письменники С. Бабаєвський, В. Єрмаков.

Фотоілюстрації



Рекомендована література

1. Филарет (Гумилевский Д. Г.). Историко-статистическое описание Харьковской епархии. Отделение 5: Изюмский, Купянский и Старобельский уезды; Купянский и Старобельский округи военного поселения. 1858;
2. Ізюмщина Краєзнавча. 2009 (обидві – Харків).

Покликання на статтю:

Куньє / С. М. Мовчан // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-51655>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).